

EROISMUL OSTAȘILOR ROMANI ÎN LUPTELE DE LA VIDIN

de col. IOAN SORESCU

În ansamblul operațiunilor militare desfășurate de armata română în perioada războiului de independență 1877—1878 împotriva armatei otomane, un loc semnificativ, alături de bătăliile de la Plevna și Râhova, îl ocupă și luptele de la Vidin.

După capitularea grupării turcești de la Plevna, forțele ruse și voluntarii bulgari au continuat ofensiva în direcția Constantinopol, iar trupelor române le-a revenit misiunea să nimicească grupările turcești, rămase în cetățile Vidin și Belogratic de la nord de munții Balcani. Înfrângerea trupelor turcești concentrate în nord-vestul Bulgariei trebuia să asigure flancul drept al forțelor rusești ce înaintau spre Sofia și a feri, totodată, teritoriul țării noastre de o eventuală invazie inamică dinspre Vidin.

Pentru îndeplinirea acestei misiuni s-au făcut schimbări în organizarea armatei române, constituindu-se Corpul de Vest, format din trei divizii de infanterie și două brigăzi de cavalerie, sub comanda generalului N. Haralambie. Operațiunile militare ale Corpului de Vest au fost îndreptate asupra cetății Vidin¹, unde turcii aveau o garnizoană de aproximativ 10 000 de oameni. Vechea cetate a Vidinului era formată din două centuri de ziduri groase crenelate, având în față șanțuri adânci și largi. Pentru a scoate orașul de sub bătaia artileriei, turcii construiseră în fața Vidinului o poziție înaintată, pe aliniamentul Capitanovcea, Inova, Smîrdan, Novoselce. Poziția înaintată era formată din grupe de lucrări cu intervale între ele. Dintre acestea cele mai dezvoltate erau cele din zona Smîrdan, Inova, fiind formate din trei redute, legate între ele prin șanțuri. Rîurile din zonă cu mii și adânci, ca și terenul mlăștinos, puneau probleme dificile în fața trupelor noastre.

Pentru a descoperi tăria apărării otomane în această zonă, generalul N. Haralambie a inițiat atacuri demonstrative. Apoi a luat măsuri de încercuire a cetății Vidin și și-a definitivat planul de acțiune. El voia să supună Vidinul unui bombardament masiv de artilerie înainte de a trece la asaltul final. Dar pentru că pozițiile avansate ale turcilor țineau artileria trupelor române la o distanță de la care bătaia lor era ineficace, hotărî să cucerească aceste poziții de la Smîrdan, Inova, Capitanovcea, Novoselce. Odată luate aceste poziții în stăpînire, drumul spre cetatea Vidin ar fi fost liber. Pentru realizarea acestui obiectiv, ofensiva Corpului de Vest, cu forțele a trei divizii, s-a declanșat la 12 ianuarie 1878.

Voința de luptă pentru cucerirea independenței ce însuflețea întregul nostru popor și-a găsit o puternică întrupare și în vitejia cu care armata română a acționat pe cîmpul de bătălie, în crîncenele încleștări cu trupele otomane din zona Vidin, așa cum au demonstrat-o și în luptele de la Plevna și Râhova.

¹ Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. VIII (1 decembrie 1877—15 ianuarie 1878), București, Edit. Academiei R.P.R., 1954, p. 463—465.

Eroismul ostașilor români în luptele de la Smîrdan și Inova a îmbrăcat de la început un caracter de masă, izvorit din dorința fierbinte a ostașilor noștri de a infrînge dușmanul și de a consolida independența patriei proclamată încă de la 9 mai 1877. Acest aspect al eroismului și tenacității luptătorilor români în luptele de la Smîrdan este bine reliefat de șeful Marelui Stat Major, col. Fălcoianu, într-un raport înaintat la 18 ianuarie 1878 generalului Al. Cernat, comandantul armatei române.

Descriind luptele de la Smîrdan, autorul raportului printre altele arăta: „...în mijlocul suierăturilor gloanțelor, descărcăturilor continue care prezentau efectul unui șir de mitralieze, nu se auzea decât sunetul trompetelor noastre, comandînd înaintarea în pas gimnastic și strigătele de ura! ale bravilor noștri soldați, care, cu impetuozitatea trupelor îmbătrînite în lupte, captivară în 3 ore trei redute, 4 tunuri, culcarea la pămînt aproape la 500 turci și făcură prizonieri aproape 250 nizami bine îmbrăcați și echipați împreună cu toți șefii lor (4 ofițeri), mai multe arme și munițiuni“. „Această luptă — subliniază col. Fălcoianu — a fost crîncenă, căci ea a continuat chiar prin case în sat, dar avîntul soldaților noștri a fost atît de viguros, încît chiar tunurile captivate erau încărcate“².

Dintre luptele date în ziua de 12 ianuarie 1878 asupra pozițiilor de la Smîrdan și Inova, unde Izet pașa, comandantul armatei otomane de la Vidin, realizase cele mai puternice întărituri, au impresionat în mod deosebit acțiunile întreprinse de Regimentele 4 și 6 infanterie și 9 Dorobanți.

În crîncenele lupte declanșate împotriva trupelor otomane, numeroși ostași și ofițeri ai acestor unități și-au dat suprema jertfă pe cîmpul de bătălie, înscriind noi pagini de eroism în istoria poporului nostru pentru cucerirea independenței.

Ziarele vremii „Războiul“, „Dorobanțul“ și rapoartele comandanților de unități redau numeroasele fapte de arme ale acestor bravi eroi ai armatei române.

Evocînd amintirea unuia dintre eroii căzuți în luptele de la Smîrdan, un articol din ziarul „Războiul“, referindu-se la eroul sergent Dimitrie Radovici din Regimentul 4 infanterie, compania 6-a, consemna lapidar ultimele lui zile: „Venind lîngă Vidin, la 12 ianuarie 1878 a intrat în lupta de la Smîrdan—Inova și aici, condus de ardoarea de a da piept cu inamicul, în fruntea cetei sale mergea înainte îmbărbătînd pe soldați. La luarea întîiei redute cade rînit de moarte și peste cîtva timp își dă cea din urmă răsufflare în spital“³.

Comandantul Regimentului 4 infanterie lt. col. Telean, în raportul înaintat comandantului Diviziei a II-a, cu privire la participarea unității sale în luptele de la Smîrdan, sublinia: „Purtarea regimentului în general în luptele de la 12 și 13 ianuarie a fost mai mult decît eroică“⁴. Descriind faptele de vitejie ale ostașilor din companiile comandate de lt. Cumpănașu și lt. Grecescu, comandantul Regimentului 4 în raport consemna: „Lupta era cu atît mai înverșunată, cu cît la fiecare casă întîmpina o rezistență foarte tenace, dar prin bravura celor două companii inamicul a trebuit să-l abandoneze“⁵. În aceste lupte a căzut eroic, alături de alți ostași, lt. Cumpănașu, care „în toate ocaziile a cerut să se afle în linia întîia“, și despre care comandantul său sublinia: „...purtarea sa a fost adevărat eroică în conducerea companiei ce comanda, pînă cînd a căzut, lovit fiind de un glonț“⁶.

Din numeroșii eroi ai Regimentului 6 infanterie se cuvine a evoca pe comandantul de companie lt. Lache Elefterescu, care în fruntea subunității sale a participat la asaltul

² N. Adăniloale, *Contribuții privind luptele de la Rahova și Smîrdan (1877—1878)*, în „Studii“, nr. 5, an. IV, 1962, p. 1199—1202.

³ *Asalt la redute*, Edit. Militară, București, 1969, p. 182—183.

⁴ *Documente privind istoria României. Războiul pentru independență*, vol. VIII, p. 575.

⁵ *Ibidem*, p. 576.

⁶ *Ibidem*.

asupra celor două redute de la Smîrdan. Sub focul intens al inamicului, în fruntea subunității, angajînd lupta corp la corp, a reușit în scurt timp să cucerească punctul fortificat al redutei a doua de la Smîrdan. În timpul luptei bravul ofițer a fost grav rănit, încetînd din viață la scurt timp după ce stindardul românesc filfia mîndru pe redutele Smîrdanului. Pentru faptele sale de arme, pentru eroismul de care a dat dovadă în luptă a fost decorat, post-mortem, cu ordinul „Steaua României”, medalia „Virtutea militară” de aur și cu medaliile „Apărătorii independenței” și „Crucea trecerii Dunării”⁷.

În luptele date pentru cucerirea celei de a 3-a redute din sistemul de fortificații Smîrdan-Inova, a căzut eroic în bătălie slt. Vasile Verbiceanu, comandant de pluton, din batalionul 1 Regimentul 9 dorobanți. Ziarul „Dorobanțul”, evocînd eroismul acestui brav luptător, făcea o paralelă între căpitanul Nicolae Valter Mărăcineanu și slt. Verbiceanu, subliniind că „cel dintîi a căzut la Grivița deschizînd drumul jertfelor, cel din urmă la Vidin cînd se încheiase paginile acestui război”⁸.

Alături de infanteriști au contribuit la înfrîngerea inamicului, în luptele de la Smîrdan, ostașii din escadronul 4, care șarjînd trupele otomane au înscris noi pagini de eroism. Așa cum consemnează un document al vremii, din ostașii acestui escadron s-au distins în lupte prin curaj și dîrzenie sergenții Trofin Vasile, Dăscălescu Alecu, Baghean Gheorghe, brigadierii Botezu Costachi, Simionescu Nistor, Popa Ion, soldații Donteza Ion, Negrea Vasile și alții. Au murit în aceste lupte serg. Podariu Gh., călărașii Dăscălescu Dumitru, Dumitrache Ion, Iliescu Ion și alți asemenea bravi eroi⁹.

Un aspect al eroismului ostașilor români în luptele din zona Vidin este și manifestarea voluntariatului în îndeplinirea misiunilor. La recunoașterea pozițiilor inamice din satul Novoselce 50 de ostași din batalionul Mărășescu din Regimentul 1 Infanterie s-au oferit voluntari împreună cu doi ofițeri și au executat misiunea sub focul artileriei inamice¹⁰.

Ocuparea pozițiilor de la Smîrdan și Inova a avut o mare importanță. „Rezultatul — scria generalul M. Cerchez în raportul către comandantul Corpului de Vest — a fost gonirea inamicului din pozițiile tari ce le ocupa, (...) și căderea pentru acea garnizoană a moralului, efectul înfrîngerii lor ; ocuparea poziției celei mai favorabile pentru bombardarea Vidinului...”¹¹.

Comandantul Corpului de Vest, generalul N. Haralambie, adresîndu-se trupelor cu prilejul victoriei de la Smîrdan, în ordinul de zi nr. 2 din 17 ianuarie 1878, sublinia : „Victoria de la Smîrdan, cîștigată în ziua de 12 ianuarie, este una din cele mai frumoase ale României. În acea zi drapelul țării, filfiînd pe întăriturile de la Smîrdan, a dat Corpului de Vest completarea investimîntului (încercuirii — n.n.) Vidinului pînă la Ceiselo și Dunăre. Luptători din acea zi, România vă admiră. Eu, comandantul Corpului de Vest, mulțumesc generalului Cerchez, a cărui inteligență și energie v-a condus. Vă mulțumesc vouă subofițeri, ofițeri și soldați, urîndu-vă ca drapelul României sus și tare să asigure pretutîndeni victoriile noastre”¹².

Victoria armatei române în luptele de la Vidin, desfășurate concomitent cu ofensiva marilor unități rusești și detașamentele de voluntari bulgari în direcția Constantinopol, a marcat ultima etapă a războiului antiotoman. Importanța acestei victorii rezidă în faptul că armata română, luptînd independent, a asigurat comunicațiile și spatele armatei ruse.

⁷ V. I. Mocanu, *Eroi ai neamului în războiul de independență*, în „Analele I.S.I.S.P. de pe lîngă C.C. al P.C.R.”, nr. 2, 1967, p. 44—45.

⁸ *Asalt la redute*, Edît. Militară, București, 1969, p. 185—186.

⁹ *Documente privind istoria României. Războiul pentru independență*, vol. VIII, 1954, p. 550.

¹⁰ *Ibidem*, p. 558—559.

¹¹ *Asalt la redute*, 1969, p. 186.

¹² *Documente privind istoria României. Războiul pentru independență*, vol. IX, București, Edît. Academiei R.P.R., 1955, p. 17.

Eroismul ostașilor români în aceste lupte este plastic redat în celebrul tablou al pictorului Nicolae Grigorescu, pe care l-a intitulat : „Asaltul de la Smîrdan“. Cîteva decenii mai tîrziu, inspirat din același eveniment, poetul George Coșbuc în lucrarea institutată Cîntece de vitejii scria versurile :

„La Smîrdan de-un glînd cu toții
Fost-am braț pustiitor
Și murind au dat nepoții
Mina cu strămoșii lor“¹³.

Ecoul victoriilor și eroismului ostașilor români în luptele de la Vidin a fost însoțit de aprecieri elogioase și în presa străină. Ziarul englez „The Times“ din 28 ianuarie 1878, descriind atacul impetuos al dorobanților, scria că „românii au luat cu asalt satul Smîrdan, care era apărat de trei redute. Aceasta nu s-a săvîrșit fără pierderi destul de mari, dar românii au reușit a goni pe turci din toate uvrajele exterioare ale Vidinului, care este acum complet încercuit“¹⁴.

Aceleași elogii la adresă Armatei române le-a adus și ziarul parizian „La Presse“ : „Românii plătiră aceste fapte de vitejii cu pierderea a mai multe sute de soldați, dar diferitele lor încercări fură încununate cu un astfel de succes, încît comandamentul turc lin Vidin negocia deja cu generalul român în vederea predării, cînd deodată se semnăază armistițiul“¹⁵.

Puținele exemple prezentate în această scurtă comunicare demonstrează faptul că prin pîldele de eroism și vitejii izvorite dintr-o înaltă conștiință patriotică, devotament nemărginit și spirit de sacrificiu, ostașii noștri au scris, cu sîngele lor vărsat în războiul pentru independență, o frumoasă pagină din istoria patriei noastre.

L'HÉROÏSME DES SOLDATS ROUMAINS DANS LES COMBATS DE VIDIN

R é s u m é

La communication met en évidence le fait que la volonté de combat pour l'affranchissement qui animait le peuple entier a trouvé une claire matérialisation aussi dans l'héroïsme avec lequel l'armée roumaine a agi sur le champ de bataille, dans les luttes acharnées contre les troupes ottomanes de la zone de Vidin, ainsi qu'elle avait démontré aussi dans les combats de Plevna et de Rahova.

Les exemples présentés par les documents du temps mettent en évidence que l'héroïsme des soldats roumains dans les combats de Smîrdan et Inova ont revêtu dès le début un caractère de masse. Des documents et la presse étrangère soulignent des appréciations élogieuses concernant l'héroïsme des soldats roumains pendant les luttes de Vidin, héroïsme et vaillance issus d'un haut patriotisme.

¹³ G. Coșbuc, Poezii, E.S.P.L.P., 1958, p. 512.

¹⁴ R. Rosetti, Cîteva extrase din presa engleză, 1877—1878, Edit. „Cartea Românească“, 1927, p. 377.

¹⁵ „Gazeta Transilvaniei“ din 28 februarie 1878.